

7. 9. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Povinnost k podání insolvenčního návrhu po novele v praxi

Zákon č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon, v platném znění (dále také „Zákon“) byl v nedávné minulosti opakovaně cílem pozornosti legislativců, což se projevilo v několika jeho novelách. Nechtěná praxe záměrného podávání šikanózních insolvenčních návrhů s cílem poškodit údajně insolventní (reálně však zcela „zdravé“) subjekty si vyžádala relativně rozsáhlou novelu, která má za cíl zamezit libovolnou možnost podávat bezdůvodné návrhy. Výše zmíněná praxe se přitom týkala až 5 procent všech podaných insolvenčních návrhů a stávala se jakýmsi běžným nástrojem konkurenčního boje mezi soutěžícími subjekty. Neméně důležitou změnou je novela č. [217/2009](#) Sb., v předmětné části účinná od 1. ledna 2012, měnící § 98 Zákona. Toto ustanovení stanovuje povinnost dlužníka podat insolvenční návrh ve stavu svého úpadku. Text zákona přitom při jeho aplikaci v praxi navozuje základní otázku výkladu, protože se často setkáváme s názorem, že negativní vlastní kapitál společnosti automaticky vede k povinnosti podat insolvenční návrh. Na tuto otázku chceme v rámci tohoto článku odpovědět, tedy, kdy existuje povinnost insolvenční návrh podat.

Rödl & Partner

V odpovědi na položenou otázku je třeba zmínit dopad výše citované novely č. [217/2009](#) Sb., která znamená extenzi důvodů vedoucích ke vzniku povinnosti samotného dlužníka insolvenci iniciovat.

Původní znění tohoto ustanovení osobu dlužníka pojímalo úzeji – jako subjekt nacházející se v platební neschopnosti, tedy v situaci, kdy dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, případně je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti a kdy není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí či exekucí, nebo kdy dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst.1 Zákona, kterou mu uložil insolvenční soud.

V nynější podobě se tak povinnost podat insolvenční návrh dlužníkem vztahuje rovněž na subjekty předlužené.

Podnikatel je předlužen tehdy, má-li jako dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, *lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat*. Tato definice zůstala při novelizaci však nezměněna.

Důvodem, proč byly do 1. ledna 2012 předlužené, ale mnohdy ještě platebně schopné subjekty vyňaty z povinnosti podat návrh, byla reakce zákonodárce na vývoj po ekonomické krizi od roku 2008 a snaha poskytnout jim touto dočasnou restrikcí důvodů pro podání návrhu „ochrannou lhůtu“, během které měly mít možnost se z nepříznivé ekonomické situace dostat. Mělo se zejména zabránit

tomu, aby do insolvenčních procesů vstupovaly ty subjekty, jejichž majetková situace technicky odpovídá definici předlužení v Zákoně, ovšem které provozem svého podniku generují dostatečný „cash flow“, dovolující jim překonat krizové stavy jinými způsoby. Rovněž některé subjekty vykonávající takzvané „sezónní činnosti“ nebo subjekty vlastníci nemovitosti, které v období krize výrazně klesly na tržní hodnotě, se mohou stavu předlužení přiblížit i při naprosto běžném provozu podniku, kdy však z dlouhodobého hlediska nemusí být ohrožena jejich existence.

Pro úplnost dodejme, že povinnost podat insolvenční návrh má dlužník i tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem jeho podniku nebo exekuce proto, že cena majetku náležejícího k podniku nepřevyšuje výši závazků náležejících k podniku.

Jsme toho názoru, že nová právní úprava nezavedla automatismus vzhledem k povinnosti podat insolvenční návrh, jakmile společnost vykazuje negativní vlastní kapitál, to znamená, že podnikatel, který nesplňuje kritéria pro platební neschopnost a který není dle výše uvedené definice „předlužen“, ani dle právní úpravy účinné od 1. ledna 2012 nemá nadále povinnost podat insolvenční návrh.

Je však na statutárním orgánu, aby kvalifikovaně vyhodnotil s péčí řádného hospodáře ekonomickou situaci společnosti a zodpověděl si otázku, zda s přihlédnutím k aktuální výši majetku podnikatele a s přihlédnutím k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat či ne. Bude-li odpověď kladná a budou při učinění této úvahy splněna výše uvedená kritéria "going concern", není podnikatel povinen podat insolvenční návrh. Příkladem by právě mohla být společnost, jejímž předmětem činnosti je správa vlastní nemovitosti, kdy v důsledku krize došlo k reálnému snížení tržní hodnoty nemovitostí, avšak tyto tržní hodnoty se výhledově opět postupně zvyšují.

Pro úplnost uvádíme, že i formulace ustanovení § 193 odst. 1 zákona č. [513/1991 Sb.](#), obchodního zákoníku, v platném znění, podporuje tento názor. Dle tohoto ustanovení má statutární orgán povinnost svolat bez odkladu valnou hromadu a navrhnout valné hromadě přijetí opatření ke zlepšení situace společnosti, jakmile zjistí, že celková ztráta společnosti na základě jakékoliv účetní závěrky dosáhla takové výše, že při jejím uhrazení z disponibilních zdrojů společnosti by neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu společnosti, anebo zjistí, že se společnost dostala do úpadku. To znamená, že i citované ustanovení obchodního zákoníku neukládá statutárnímu orgánu automatickou povinnost podat insolvenční návrh, ale - s odkazem na zvláštní právní předpis - umožňuje statutárnímu orgánu posoudit možnosti "going concern".

Nová právní úprava dle našeho názoru vedla k rozšíření odpovědnosti statutárního orgánu vzhledem k důsledkům nepodání insolvenčního návrhu, když jsou splněny podmínky pro jeho podání. Chybné nebo nedůsledné posouzení možností společnosti pokračovat ve správě majetku může mít přímý dopad na osobní odpovědnost statutárního orgánu za závazky společnosti nebo může také založit trestněprávní odpovědnost.

V rámci posouzení formulace § 98 Zákona je také třeba zmínit "nedokonalou" úpravu konkretizace osoby odpovědné k podání insolvenčního návrhu. Odstavec 1 citovaného ustanovení stanoví, že *"dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku"*. Druhý odstavec pak tuto povinnost ukládá *"i zákonn(ým) zástupc(ům) dlužníka a jeho statutární(mu) orgán(u) a likvidátor(u) dlužníka"*.

Není zřejmé, z jakého důvodu Zákon rozlišuje mezi povinností společnosti a jejího statutárního orgánu, kterým společnost jedná. Formulace zákonného ustanovení svědčí o tom, že povinnost

statutárního orgánu je stanovena sekundárně.

Hans-Ulrich Theobald

JUDr. Petra Budíková, LL.M.

advokáti v trvalé spolupráci s Rödl & Partner

[Rödl & Partner, v.o.s.](#)

Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: + 420 236 163 111
Fax: + 420 236 163 799
e-mail: prag@roedl.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním](#)

dlužníkem“?

- Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení
- Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura
- Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?